

Ємець Олег Миколайович,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент;

Небитов Андрій Анатолійович,
начальник Головного управління Національної поліції в Київській області, доктор юридичних наук

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ СЕКСУАЛЬНІЙ ЕКСПЛУАТАЦІЇ В УКРАЇНІ НА ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНОМУ РІВНІ

Анотація. Обґрунтовується необхідність використання певного правового інструментарію в запобіганні сексуальній експлуатації, а також інноваційних підходів для належного виконання поставлених завдань правоохоронними та іншими державними органами. Доведено, що запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні в Україні направлено на зменшення кількості вчинення протиправних діянь у цій сфері, насамперед, шляхом покращання соціально-економічної ситуації в державі, а також поліпшення морально-психологічної і духовної складової життя громадян. Сучасна державна політика запобігання сексуальній експлуатації в Україні на загальносоціальному рівні передбачає комплекс заходів із нівелювання суб'єктивних і об'єктивних передумов для сексуальної експлуатації. Вона реалізується шляхом цілеспрямованої роботи всіх інститутів суспільства із зменшення, нейтралізації та усунення факторів, які детермінують подібні явища.

Ключові слова: моральність, проституція, поліція, сексуальна експлуатація, торгівля людьми.

Summary. The theses substantiate the need to use certain legal tools to prevent sexual exploitation, as well as innovative approaches for the proper implementation of tasks by law enforcement and other government agencies. It is proved that the prevention of sexual exploitation at the General social level in Ukraine is aimed at reducing the number of illegal acts committed in this area, primarily by improving the socio-economic situation in the state, as well as improving the moral, psychological and spiritual component of the life of citizens. The current state policy of preventing sexual exploitation in Ukraine at the General social level involves a set of measures to level the subjective and objective prerequisites for sexual exploitation. It implemented by purposeful work of all institutions of society to reduce and neutralize the elimination of factors that determine such phenomena.

Keywords: morals, prostitution, police, sexual exploitation, human trafficking.

Актуальність проблеми запобігання сексуальній експлуатації в Україні обґрунтовується сучасним рівнем пов'язаної з нею протиправної діяльності. Насамперед, мова йде про вчинення торгівлі людьми та злочинів проти моральності. Обов'язково необхідно враховувати те, що цей ганебний бізнес приносить величезні прибутки, що надає можливість використовувати значні фінансові ресурси на його організацію та протидію правоохоронним органам. Важливо щоб запобігання злочинам, пов'язаним з сексуальною експлуатацією, приділялась постійна увага, адже саме недопущення їх вчинення дозволяє попередити настання суспільно небезпечних наслідків, насамперед пов'язаних із нанесенням значної та часто невірної шкоди здоров'ю людей, задіяних у сферу надання сексуальних послуг.

Вивченню різних питань, пов'язаних із запобіганням подібним злочинам, в різні часи приділяли увагу такі вчені, як В. В. Василичук, В. І. Воронов, В. Я. Горбачевський, О. М. Джужа, К. Б. Левченко, Л. Г. Ковальчук, І. Є. Конченкова та інші. Незважаючи на це, проблема подолання сексуальній експлуатації залишається актуальною і сьогодні, чим обумовлюється необхідність продовження наукових досліджень у цій сфері. У зв'язку з цим ставимо за мету розглянути сучасні особливості запобігання сексуальній експлуатації в Україні на загальносоціальному рівні з подальшим виробленням і оприлюдненням рекомендацій щодо такої роботи.

У широкому розумінні під запобіганням злочинності мають на увазі історично сформовану систему подолання об'єктивних та суб'єктивних передумов злочинності, яка реалізується шляхом цілеспрямованої діяльності всіх інститутів суспільства щодо усунення, зменшення та нейтралізації факторів, які детермінують існування злочинності та вчинення злочинів. У більш вузькому, прикладному значенні запобігання злочинам розглядається як діяльність, спрямована на недопущення їх вчинення шляхом виявлення та усунення причин та умов, які сприяють вчиненню, здійсненню впливу на осіб, схильних до їх вчинення. Обґрунтованою є позиція О. М. Литвинова [1, с. 115] щодо розуміння заходів загальносоціального (державного) характеру як сукупності ефективних заходів соціально-економічного, правового, ідеологічного, організаційно-управлінського, культурно-виховного змісту, спрямованих на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин і усунення чи нейтралізацію детермінант злочинності. Таким чином, заходи загального державного запобігання злочинності не обмежуються тільки предметом кримінологічної науки, так як спрямовані на вирішення більш широкого кола питань економічного, соціального, морально-психологічного та правового характеру.

Робота із запобігання сексуальній експлуатації в Україні та світі на загальносоціальному рівні передбачає утворення відповідного законодавства. Правове забезпечення у сфері запобігання сексуальній експлуатації змінюється згідно з міжнародними зобов'язаннями

держави. Ми приєднуємось до міжнародних договорів, приймаємо свої закони і підзаконні нормативно-правові акти, а це також слід розглядати в контексті загальносоціального запобігання сексуальній експлуатації.

Крім того, у нас активну участь у формуванні державної політики із запобігання сексуальній експлуатації одночасно з представниками органів влади беруть неурядові організації, зокрема «Ла Страда – Україна» [2]. Відповідна спільна робота може реалізовуватись шляхом проведення наступних заходів:

- організація навчання працівників правоохоронних органів та представників органів державної влади з питань запобігання сексуальній експлуатації. Цей вид діяльності здійснюється переважно в тісній співпраці з громадськими та міжнародними організаціями. Можливе уведення до програм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації в інститутах післядипломної освіти навчальних курсів з проблем запобігання сексуальній експлуатації;

- освітня робота з молодими людьми та їх батьками в навчальних закладах, що може здійснюватися у межах варіативної частини навчальних програм, факультативно;

- інформаційна та просвітницька діяльність, спрямована на підвищення рівня обізнаності з проблемою широкого кола громадян. Правоохоронні органи та органи державної влади спільно з громадськими та міжнародними організаціями можуть випускати листівки та інформувати населення за допомогою біл-бордів.

Запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні в Україні направлено не безпосередньо на недопущення певних фактів сексуальної експлуатації конкретними людьми, а на скорочення кількості вчинення протиправних діянь у цій сфері через покращання соціально-економічної ситуації в країні, поліпшення морально-психологічної і духовної складової життя громадян. Державна політика щодо запобігання сексуальній експлуатації в Україні на загальносоціальному рівні передбачає подолання суб'єктивних і об'єктивних передумов для сексуальної експлуатації людини, а також реалізується завдяки цілеспрямованій діяльності різних інститутів суспільства із зменшення, нейтралізації та усунення факторів, які детермінують такі явища. Загальносоціальні заходи запобігання сексуальній експлуатації охоплюють роботу за такими напрямками, як: правовий, соціально-економічний, організаційно-управлінський, ідеологічний та культурно-виховний.

Список використаних джерел

1. Литвинов О. М. Загальносоціальний вектор у механізмі протидії злочинності та фактори, що його обумовлюють. *Вісник Харків. нац. ун-ту внутр. справ.* 2008. Вип. 41. С. 111–117.

2. Сексуальна експлуатація дітей в Україні: стан та заходи з протидії / Н. П. Бочкор, Л. Г. Ковальчук, І. С. Конченкова та ін. ; заг. ред. К. Б. Левченко, Л. Г. Ковальчук. Харків : Права людини, 2014. 64 с.